

‘We vlogen voor de nonnen’

Op deze foto uit 1934 staat een klas van de fröbelschool bij de Zusters van Liefde aan de Frederiklaan in Strijp, Eindhoven. Inzender van de foto is Nel van der Schoot-van Gemert uit Veldhoven. Ze is de derde van links op de tweede rij, draagt een wit jurkje en heeft haar armpjes stevig over elkaar geklemd. Op de achterste rij, rechts van de plant, zit Sjan Schuimer-Hurkmans, herkenbaar aan de grote witte strik in het haar. De kleuters van toen zijn nu allebei 85. Bij een kopje koffie halen ze herinneringen op aan een tijd die in niets meer lijkt op die van nu.

door Annelies van der Woude

Nel groeide op in de Strijpsestraat in Eindhoven, ergens tussen villa Beukenhof en het Paulushuis van de Zusters van Liefde. Sjan, die na haar trouwen net als Nel naar Veldhoven verhuisde en een gezin stichtte, woonde in haar kindertijd in de Lindelaan, in Philipsdorp. Beide meisjes kwamen uit grote katholieke gezinnen. Sjan was de oudste van zeven kinderen, Nel de vijfde in een rij van zeven. Toen Nel nog een baby was, raakte haar oudere zus verlamd en moesten haar ouders regelmatig met hun dochter naar het ziekenhuis in Leiden. Om die reden werden alle broertjes en zusjes voor langere tijd elders ondergebracht. „Ik leerde lopen bij een broer van mijn vader”, vertelt Nel. Ook ging ze – vanwege haar invalide zus – al jong naar school: drieëneenhalf was ze toen haar moeder haar naar de fröbelschool bracht. „Gossie, zie me daar toch zitten met m’n brave snoetje”, wijst ze nog eens naar de foto. „En kijk eens naar die blik van de lerares: Zuster Florimonde, als ik het me goed herinner.”

Alle lessen werden verzorgd door nonnen, óók op de Maria Onbevleete Ontvangenis Meisjesschool en later de R.K. Huishoudschool Stella Maris, gehuisvest in hetzelfde gebouw. „En reken maar dat deze zusters heel streng waren”, vertelt Nel. „We vlogen voor hen. We haalden het niet in ons hoofd hen tegen te spreken. Als je toch zat te kletsen, kreeg je een papiertje op je

IN DE KLAS

Klasgenoten delen veel, maar er komt een dag dat ieder zijns weegs gaat. Het ED belicht deze week zes klassen van vroeger, en gaat op zoek naar de verhalen

$26 + 18 = 54$ $9 \times 5 = 45$
 $10 - 56 = 14$ $39 + 55 = 94$ $8 \times 4 = 32$
 $6 : 4 = 1.5$ $62 - 16 = 46$

mond geplakt of moest je je handen vouwen en stilzitten met een krijtje bovenop je gevouwen vingers. O wee als dat krijtje er af viel.”

Sjan weet ook nog dat ze graag kousen wilde dragen tot aan de knie. „Maar dat werd niet toegestaan. Ik herinner me dat er een non was die een meisje bovenop de lessenaar zette om ons te laten zien hoe lang onze kousen moesten zijn. Heel hoog: tot onder de broek-met-pijpjes die wij onder onze rok droegen. Een stukje bloot been mocht je beslist niet zien, het moest wel degelijk zijn.”

Zes dagen per week gingen ze naar school, ook op zaterdag. En iedere week moest op maandag een kwartje schoolgeld betaald worden. „Ik weet nog dat ik van mijn moeder een gulden meekreeg zodat ik meteen voor een maand kon betalen. Dat vond ik helemaal niet leuk, want ik wilde niet anders zijn dan de rest”, vertelt Nel, „maar

• Op deze foto uit 1934 staan de kleuters op de fröbelschool bij de Zusters van de Liefde in Strijp, Eindhoven. Nel van der Schoot - Van Gemert uit Veldhoven is de derde van links op de tweede rij. Op de achterste rij, rechts van de plant zit Sjan Schuimer-Hurkmans.

de nonnen vonden het prima.”

Een schooldag begon stevast met gebed. Verder herinneren Nel en Sjan zich dat ze in hun kleutertijd zongen, kleurden, matjes vlochten en muizentrappetjes vouwden.

Maar echt leuk was school niet, eerder streng en betuttelend. „Ik was bevriend met een meisje dat na de lagere school in de fabriek ging werken”, vertelt Sjan, „en daar keken de nonnen op neer, ze zeiden tegen mij: het is beter als je niet meer met haar omgaat. Dat vond ik zo naar van die nonnen, ik ben dat meisje gewoon blijven zien.”

Vriendschap met protestanten was ook uit den boze, herinnert Sjan zich. „Hoewel wij leuke protestantse burens hadden met wie het goed klikte, ging mijn moeder toch meteen naar de pastoor toen één van mijn zussen een protestants vriendje kreeg. Twee geloven op één kussen, daar slaapt de duivel tussen. Het was snel over met die verkering”, ver-

telt Sjan. De meisjes waren 10 toen de oorlog uitbrak. Tijdens het gesprek komen ze erachter dat ze in dezelfde jaren op de St. Martha Huishoudschool aan de Jan Smitlaan moeten hebben gezeten, maar daar weten ze

niets meer van. De oorlogsjaren waren spannend en zwaar voor hen en hebben sommige andere herinneringen vervaagd. De familie van Sjan verbleef een tijd in Aalst, waar het veiliger was. Sjan ging lopend naar school, twee

jaar lang. Daarna stopte ze met school om thuis mee te helpen. Op haar zestiende kon ze aan de slag bij Philips, op kantoor. Tussendoor haalde ze nog een aantal certificaten. Nel, die zes jaren lang iedere dag te voet naar school ging, behaalde alle diploma's van de huishoudschool en werd coupeuse. Maar een betaalde betrekking heeft ze nooit gehad, ze hielp thuis mee en naaide kleding voor de hele familie. „Tot vorig jaar heb ik altijd mijn eigen kleding genaaid, ik heb dat altijd met veel plezier gedaan, maar nu vind ik het wel mooi geweest”, zegt ze met een glimlach.

De dames hebben nog lange tijd een band gevoeld met Strijp, maar met het verstrijken van de jaren zijn de mensen die zij daar kenden overleden en is de band verslapt. Niettemin zijn ze wel nieuwsgierig naar hun klasgenootjes uit de fröbelklas, want zoals Sjan bij het afscheid zegt: „Wat was het gezellig om elkaar weer te zien en spreken.”

• De Frederiklaan in Eindhoven. foto Eindhoven in Beeld

‘We vlogen voor de nommen’

Op deze foto uit 1934 staat een klas van de fröbelschool bij de Zusters van Liefde aan de Frederiklaan in Strijp, Eindhoven. Inzender van de foto is Nel van der Schoot-van Gemert uit Veldhoven. Ze is de derde van links op de tweede rij, draagt een wit jurkje en heeft haar armpjes stevig over elkaar geklemd. Op de achterste rij, rechts van de plant, zit Sjan Schuimer-Hurkmans, herkenbaar aan de grote witte strik in het haar. De kleuters van toen zijn nu allebei 85. Bij een kopje koffie halen ze herinneringen op aan een tijd die in niets meer lijkt op die van nu.

door Annelies van der Woude

Nel groeide op in de Stripsestraat in Eindhoven, ergens tussen het Paulushuis van de Zusters van Liefde, Sjan, die na haar trouwen met als Nel naar Veldhoven verhuisde en een gezin stichtte, woonde in haar kindertijd in de Lindelaan, in Philipsdorp. Beide meisjes kwamen uit grote katholieke gezinnen. Sjan was de oudste van zeven kinderen, Nel de vijfde in een rij van zeven. Toen Nel nog een baby was, raakte haar oudere zus verlamd en moesten haar ouders regelmatig met hun dochter naar het ziekenhuis in Leiden. Om die reden werden alle broertjes en zusjes voor langere tijd elders ondergebracht. „Ik leerde lopen bij een broer van mijn vader”, vertelt Nel. Ook ging ze – vanwege haar invalide zus – al jong naar school: drieteenhalf was ze toen haar moeder haar naar de fröbelschool bracht. „Gossie, zie me daar toch zitten met m’n brave snoefte”, wijst ze nog eens naar de foto. „En kijk eens naar die blik van de lerares: Zuster Florimonde, als ik het me goed herinner.”

Alle lessen werden verzorgd door nonnen, ook op de Maria Onbevleete Ontvangenis Meisjesschool en later de R.K. Huishoudschool Sepla Maris, gehuistvest in hetzelfde gebouw. „En reken maar dat deze zusters heel streng waren”, vertelt Nel. „We vlogen voor hen. We haalden het niet in ons hoofd hen tegen te spreken. Als je toch zat te kletsen, kreeg je een papiertje op je

Klasgenoten delen veel, maar er komt een dag dat ieder zijns weegs gaat. Het ED belicht deze week zes klassen van vroeger, en gaat op zoek naar de verhalen

mond geplakt of moest je je handenvouwen en stilzitten met een krijtje bovenop je gevouwen vingers. O wee als dat krijtje er af viel.”

Sjan weet ook nog dat ze graag kousen wilde dragen tot aan de knie. „Maar dat werd niet toegestaan. Ik herinner me dat er een non was die een meiske bovenop de lessenaar zette om ons te laten zien hoe lang onze kousen moesten zijn. Heel hoog: tot onder de broek-met-pijpjes die wij onder onze rok droegen. Een stukje bloot heen mocht je be-alist niet zien, het moest wel degelijk zijn.”

Zes dagen per week gingen ze naar school, ook op zaterdag. En iedere week moest op maandag een kwartje schoolgeld betaald worden. „Ik weet nog dat ik van mijn moeder een gulden meekreeg zodat ik meeven voor een maand kon betalen. Dat vond ik helemaal niet leuk, want ik wilde niet anders zijn dan de rest”, vertelt Nel, „maar

de nommen vonden het prima.” Een schooldag begon steevast met gebed. Verder herinneren Nel en Sjan zich dat ze in hun kleutertijd zongen, kleutden, matjes vlochten en muziecentrapjes vouwden.

Maar echt leuk was school niet, eerder streng en betuttelend. „Ik was bevriend met een meiske dat na de lagere school in de fabriek ging werken”, vertelt Sjan, „en daar kelden de nommen op me; ze zeiden tegen mij: het is beter als je niet meer met haar omgaat. Dat vond ik zo naar van die nommen, ik ben dat meiske gewoon blijven zien.”

Vriendschap met protestanten was ook uit den boze, herinnert Sjan zich. „Hoewel wij leuke protestante huizen hadden met wie het goed klikte, ging mijn moeder toch meeren naar de pastoor toen één van mijn zussen een protestants vriendje kreeg. Twee geloven op één kussen, daar slaapt de duivel tussen. Het was snel over met die verkerking”, ver-

telt Sjan. De meisjes waren 10 toen de oorlog uitbrak. Tijdens het gesprek komen ze erachter dat ze in dezelfde jaren op de St. Martha Huishoudschool aan de Jan Smitstraat moesten hebben gezeten, maar daar weten ze

niets meer van. De oorlogsjaren waren spannend en zwaar voor hen en hebben sommige andere herinneringen vervaagd. De familie van Sjan verblijft een tijd in Aalst, waar het veiliger was. Sjan ging lopend naar school, twee

jaar lang. Daarna stopte ze met school om thuis mee te helpen. Op haar zestiende kon ze aan de slag bij Philips, op kantoor. Tussendoor haalde ze nog een aantal certificaten. Nel, die zes jaren lang iedere dag te voet naar school ging, behaalde alle diploma's van de huishoudschool en werd coupeuse. Maar een betaalde betrekking heeft ze nooit gehad, ze hielp thuis mee en maide kleding voor de hele familie. „Tot vorig jaar heb ik altijd mijn eigen kleding genaaid. Ik heb dat altijd met veel plezier gedaan, maar nu vind ik het wel mooi geweest”, zegt ze met een glimlach.

De dames hebben nog lange tijd een band gevoeld met Strijp, maar met het verstrijken van de jaren zijn de mensen die zij daar kenden overleden en is de band verslapt. Niettemin zijn ze wel nieuwsgierig naar hun klasgenootjes uit de fröbelschool, want zoals Sjan bij het afscheid zegt: „Wat was het gezellig om elkaar weer te zien en spreken.”

• Op deze foto uit 1934 staan de kleuters op de fröbelschool bij de Zusters van de Liefde in Strijp, Eindhoven. Nel van der Schoot - Van Gemert uit Veldhoven is de derde van links op de tweede rij. Op de achterste rij, rechts van de plant zit Sjan Schuimer-Hurkmans.

• De Frederiklaan in Eindhoven, foto Eindhoven in Beeld